

„Almafa voltam”, kezdi a költő a verset, és pontosan tudjuk, mire gondol, mindenki volt már almafa, ha máskor nem, gyerekkorában. És éppen almafa, biblikus áthallással. Hogy ne legyenek kétségeink, hogy bármi is véletlenül

28 Csendes Toll

ALMAFÁNAK LENNI.

Jegyzetek Bari Károlyról

és verseiről*

kerülne a versbe, a folytatás meggyőző ennek ellenkezőjéről: „kígyó voltam,/ kedvesem testén lélegző palást, /fényhorzsoló mezőből kibuggyanó pipacs voltam...” Kígyó, kedves, fényhorzsolás, tehát helyben vagyunk. (A Paradicsomban. Az életben. Gyerekkorban?) A kibuggyanó pipacs megteremti vér képzetét, és a következő sorban, már ki is buggyan. Aztán hamu, parázs válaszol rá, majd álom. (Vagyis a Paradicsomon kívül. Valami után.) Ezekből szövődik a hamisíthatatlan Bari-vers. És ezek sosem csak szavak nála, hanem átélt tartalmak, amik folyton magukban hordozzák a szenvedés jelentését. Nehézsorsú cigány származású költőét, kisebbségi, előítéletekkel kezelt művészt. Bari Károly rengeteget tett és bizonyította, hogy igenis lehetséges nagyon magas, nemzetközi színvonalú költészetet létrehozni nagyon mélyről, nagyon lentről indulva is. Akár a bükkaranyosi cigánysorról is. De ezt ismerjük, tudjuk, akiben elnyomhatatlanul ott a tehetség, az nem fogja hagyni magát.

„Almafa voltam”, írja a költő. Mind azok voltunk, de ő emlékszik is rá. (Ezért költő.) És tudja, hogy „a költészet nem valóság, de pontosan kifejezi a valóságot”. A költő almafa volt. Almafácska. Egy emberöltővel ezelőtt.

Kiülök a kertbe, csenevész, virágzó almafácskám mellé, viszem magammal a Nagy Fekete Könyvet, Bari Károly életművét tartalmazó minden alkotását. Könyvészeti remekművet. Borítóján arányosan elhelyezve az *Alázat* című vonalas rajza (ami nyilván nem véletlen, hiszen költőként is nagyon fontosnak tartja az alázat gesztusát), amit mattfekete sötétség ölel körbe, hogy a kötelező, kicsi és fehérrel szedett név alatt a cím vöröse izzon. A MOZDULATLANSÁG ÖRÖKBEFOGADÁSA. És alatta a pontos meghatározás, mit tartalmaz a könyv és mettől meddig születtek az írások. A könyv mellett egy kihegyezett, piros színű grafitceruza hever a jegyzetekhez. Jól passzol a kötethez.

Vers, értekező és széppróza, képvers, képzőművészeti alkotás. Komoly nyom, amit maga után hagyhat. És úgy, ahogyan ő szeretné. Ötvennégy évnyi

legenda. Nem mintha fontos lenne az idő. Bari Károly olykor évtizedekig hallgatott, de a költő akkor is költő, amikor nem ír. Erre jó példa ő maga. Olyankor a cigány folklór ápolásával foglalkozik. Vagy fordít. Szinte az összes fontos kortárs szerzőtől vannak fordításai, nyelvtől és földrésztől függetlenül.

29

A kötetben az első vers 1966-os (valójában már 1964-ben megírta nagy részét), *Mese* címmel, Rimbaud-korú ekkor, 14 éves. Az 1972-es, legendás *Vajda János közkatona imája a gyóntatószékben Petőfi Sándor halhatatlan lelke előtt* című verse is szerepel, ekkor érettségizik, az allegorikus vers (mely egyértelműen a szovjet megszállásra utal és egy korábbi tüntetésen való részvétel) miatt börtönbe zárják. De a börtön nem törte meg a fiatal almafát, csak megerősítette. 18 évesen megjelenik első kötete, a *Holtak arca fölé*, óriási siker, 11 ezer példányban adják ki, amit a rákövetkező évben megduplázva újranomnak.

Állandó létbizonytalanságban, az egyetemet elvi okokból otthagya egy 10 kilós magnóval járta Magyarország és Erdély cigánytelepeit, gyűjtött és fordított, népdalokat és népmeséket. 2013-ban háromkötetes cigányszótárt adott ki. *Csend* című 2017-es verseskötete több évtizednyi hallgatás után érett költészetének esszenciája, leginkább az elmúlás, a halál kapcsán fogalmazza meg vízióit. Összegyűjtött műveinek (1966–2018) kötete tavaly jelent meg. Tehát az almafa éretten is meghozta tetszetős gyümölcseit, mennyiségre nem sok egy egész élethez képest, de a minősége első osztályú.

Új Forrás 2020/8 – Csendes Toll: Almafának lenni.
Jegyzetek Bari Károlyról és verseiről

*Ajánlás egy fiktív amerikai kiadónak Bari Károly verseinek kiadásához

